

Одеський національний університет імені ІІ. Мечникова.

(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра фізичної географії та природокористування.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОРФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ В ГЕОМОРФОЛОГІЇ

Рівень вищої освіти	<u>третій (освітньо-науковий).</u>
Спеціальність	<u>106 Географія.</u>
ОНП	<u>Географія.</u>
Інститут/факультет	<u>геолого-географічний.</u>

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни "Морфологічний аналіз в геоморфології"

Розробники:

Шуйський Ю.Д., д.г.н., проф., зав. кафедри фізичної географії та природокористування;

Вихованець Г.В., д.г.н., проф. кафедри фізичної географії та природокористування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної географії та природокористування

Протокол № 1 від "31" серпня 2017 р.

Завідувач кафедри

(проф., Шуйський Ю.Д.)
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією геолого-географічного факультету

Протокол № 1 від "4" вересня 2017 р.

Голова НМК

(к.г.н., доц. Біланчин Я.М.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та природокористування

Протокол № 1 від "31" серпня 2018 р.

Завідувач кафедри

(проф., Шуйський Ю.Д.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та природокористування

Протокол № 1 від "30" серпня 2019 р.

Завідувач кафедри

(проф., Шуйський Ю.Д.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та природокористування

Протокол № ___ від "___" _____ 2021 р.

Завідувач кафедри

(проф., Шуйський Ю.Д.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів – змістових модулів – 2 ІНДЗ* – не передбачено навчальним планом	Галузь знань 10 Природничі науки Спеціальність 106 „Географія” Рівень вищої освіти: Третій (освітньо-науковий)	Нормативна / за вибором (ВНЗ/студента)	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	1-й
		<i>Лекції</i>	
		8 год.	8 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		- год.	- год.
		<i>Лабораторні</i>	
		- год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		82 год.	82 год.
		у т.ч. ІНДЗ*: - год.	
Форма підсумкового контролю: залік			

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: формування цілісного наукового представлення про формування сучасного рельєфу Землі в цілому, окремих материків та їх підрозділів.

Завдання дисципліни:

- Визначити співвідношення між устроєм земної поверхні та структурою земної кори.
- Визначити співвідношення між ендегенними і екзогенними процесами.
- Швидкість вивітрювання.
- Взаємовідносини схилових процесів в просторі і часі.
- Морфологічний аналіз поверхні суходолу.
- Використання геоморфологічних, гіпсографічних та топографічних карт.

Очікувані результати.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування наступних компетентностей:

- КЗП.17 – вміння використовувати теоретичні знання та практичні навички географічного моделювання та прогнозування гео-графічних об'єктів та процесів;
- КСП.11 - здатність застосовувати вміння роботи зі статистичними базами даних, збору, узагальнення та обробки статистичної інформації та її графічної візуалізації.

Очікувані результати навчання:

Кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна "Морфологічний аналіз в геоморфології":

- вміти моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів дослідження, наявного апаратного забезпечення або створення нових методик, користуватися нормативно-правовими актами та нормативно-технічною документацією;
- вміти обробляти та аналізувати отримані результати досліджень та документально їх оформляти;
- вміти проводити просторовий аналіз природних та суспільних явищ і процесів, їх тотальність;
- вміти виділяти ієрархічно структуровані підрозділи просторової організації суспільства;

У результаті вивчення навчальної дисципліни „КАРТОГРАФІЧНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА МОРФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ” студент повинен:

Знати:

- Склад і структуру земної кори;
- Устрій поверхні земної кори;
- Ерозійні цикли на поверхні Землі;
- Швидкість вивітрювання гірських порід та її географічне розповсюдження;
- Селективність процесу вивітрювання;
- Опір гірських порід до процесу вивітрювання;
- Рухливність продуктів вивітрювання;
- Рух мас гірських порід;
- Прояв руху гірських порід на поверхні Землі;
- Поняття денудації, коразії, ерозії, абразії.
- Базиси ерозії і денудації.
- схилі процеси і рельєф схилів;
- Поняття : пенеппен, педімент, поверхні вирівнювання, базис ерозії (абсолютний та відносний).

Вміти:

- Виявляти співвідношення між устроєм земної поверхні та структурою земної кори;
- встановлювати співвідношення між ендогенними і екзогенними процесами;
- Проводити польові та лабораторні дослідження ендогенних і екзогенних процесів;
- встановлювати швидкість вивітрювання гірських порід на поверхні Землі;
- встановлювати прояв руху гірських мас на Землі;
- Виявляти взаємовідносини схилі процеси в просторі і часі;
- Розвиток схилів вік схилів;
- встановлювати розвиток схилів;
- комплекси форм;
- морфологічні ландшафти.
- Морфологічний аналіз поверхні суходолу з використанням геоморфологічних, гіпсографічних, фізіономічних та топографічних карт;

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Склад і структура земної кори.

Тема 1. Земна кора. Склад і структура земної кори. Устрій поверхні земної кори. Співвідношення між устроєм земної поверхні та структурою земної кори.

Тема 2. Ерозійний цикл. Співвідношення між ендогенними і екзогенними процесами. Методи дослідження.

Тема 3. Вивітрювання гірських порід та його продукти. Швидкість вивітрювання. Селективність процесу вивітрювання. Опір гірських порід. Рухливість продуктів вивітрювання.

Тема 4. Рух мас гірських порід. Опір скиду мас гірських порід. Рухомі зусилля рухливості ґрунтових мас. Збільшення ваги, зміна об'єму, періоди руху гірських порід. Прояв руху гірських мас на Землі. Несхідний рух мас гірських порід.

Змістовий модуль 2. Морфологічний аналіз поверхні суходолу.

Тема 5. Загальні риси денудації. Поняття денудації, коразії, ерозії, абразії. Базиси ерозії і денудації.

Тема 6. Схили, схиліві процеси і рельєф схилів. Взаємовідносини схилівих процесів в просторі і часі. Вік схилів. Розвиток схилів. Поняття : пенеплен, педімент, поверхні вирівнювання, базис ерозії (абсолютний та відносний).

Тема 7. Співвідношення схилів, комплекси форм, морфологічні ландшафти.

Тема 8. Морфологічний аналіз поверхні суходолу. Використання геоморфологічних, гіпсографічних та топографічних карт.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Вечірня форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	лаб	ср		л	п	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Склад і структура земної кори.										
Тема 1. Земна кора. Склад і структура земної кори. Устрій поверхні земної кори. Співвідношення між устроєм земної поверхні та структурою земної кори.	11	1			10	11	1			10
Тема 2. Ерозійний цикл. Співвідношення між ендегенними і екзогенними процесами. Методи дослідження.	11	1			10	11	1			10

Тема 3. Вивітрювання гірських порід та його продукти. Швидкість вивітрювання. Селективність процесу вивітрювання. Опір гірських порід. Рухливість продуктів вивітрювання.	11	1			10	11	1			10
Тема 4. Рух мас гірських порід. Опір скиду мас гірських порід. Рухомі зусилля рухливості ґрунтових мас. Збільшення ваги, зміна об'єму, періоди руху гірських порід. Прояв руху гірських мас на Землі. Несхідний рух мас гірських порід.	11	1			10	11	1			10
Разом за змістовим модулем 1	44	4			40	44	4			40
Змістовий модуль 2. Морфологічний аналіз поверхні суходолу.										
Тема 5. Загальні риси денудації. Поняття денудації, коразії, ерозії, абразії. Базиси ерозії і денудації.	11	1			10	11	1			10
Тема 6. Схили, схилі процеси і рельєф схилів. Взаємовідносини схилів процесів в просторі і часі. Вік схилів. Розвиток схилів. Поняття : пенеплен, педімент, поверхні вирівнювання, базис ерозії (абсолютний та відносний).	11	1			10	11	1			10
Тема 7. Співвідношення схилів, комплекси форм, морфологічні ландшафти.	11	1			10	11	1			10

Тема 8. Морфологічний аналіз поверхні суходолу. Використання геоморфологічних, гіпсографічних та топографічних карт.	11	1			12	11	1			12
Разом за змістовим модулем 2	46	4			42	46	4			42
Усього годин	90	8			82	90	8			82

5. Теми практичних занять
Не передбачено навчальним планом

7. Теми лабораторних занять.
Не передбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Склад і структура земної кори.	
1	Написати реферат на тему: „Склад і структура земної кори. Основні поняття, терміни. ”	10
2	Написати реферат на тему: „Ерозійний цикл розвитку рельєфу поверхні Землі.”	20
3	Підготовка до практичних занять	10
	Змістовий модуль 2. Морфологічний аналіз поверхні суходолу.	
4	Написати реферат на тему:” Розвиток схилів. Поняття : пенеплен, педімент, поверхні вирівнювання, базис ерозії (абсолютний та відносний).	22
	Підготовка до практичних занять	20
	Разом	82

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;
- [2] – написання рефератів, есе;

9. Індивідуальне науково-дослідне завдання.
Не передбачено навчальним планом.

10. Методи навчання

Лекції, розповіді, пояснення, ілюстрація, обговорення проблемних питань, виконання теоретичних і практичних завдань, виконання самостійних завдань.

11. Методи контролю

Поточний контроль PhD-студентів здійснюється:

- тест-контролем знань з кожного змістового модуля;
- оцінювання практичних навичок;
- оцінювання виконання самостійної роботи;
- оцінювання письмової самостійної роботи (есе);
- підсумковий письмовий проект.

Підсумкова оцінка отримується PhD-студентом за результатами всіх видів контролю.

Рівень знань студента оцінюється за 100-бальною шкалою.

12. Питання для підсумкового контролю

1. Земна кора. Склад і структура земної кори.
2. Устрій поверхні земної кори. Співвідношення між устроєм земної поверхні та структурою земної кори.
3. Ерозійний цикл розвитку поверхні Землі.
4. Співвідношення між ендогенними і екзогенними процесами. Методи дослідження.
5. Вивітрювання гірських порід та його продукти.
6. Швидкість вивітрювання.
7. Селективність процесу вивітрювання.
8. Опір гірських порід. Рухливість продуктів вивітрювання.
9. Рух мас гірських порід.
10. Опір скиду мас гірських порід.
11. Рухомі зусилля рухливості ґрунтових мас.
12. Прояв руху гірських мас на Землі.
13. Несхідний рух мас гірських порід.
14. Загальні риси денудації.
15. Поняття денудації, коразії, ерозії, абразії. Базиси ерозії і денудації.
16. Схили, схиліві процеси і рельєф схилів.
17. Взаємовідносини схилівих процесів в просторі і часі.
18. Вік схилів. Розвиток схилів.
19. Поняття : пенеплен, педімент, поверхні вирівнювання, базис ерозії (абсолютний та відносний).
20. Співвідношення схилів, комплекси форм, морфологічні ландшафти.
21. Морфологічний аналіз поверхні суходолу.
22. Використання геоморфологічних, гіпсографічних та топографічних карт.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
ЗМ 1 (теми 1-4) – опитування під час занять, поточне тестування, вирішення ситуацій, обговорення дисертаційних положень	20
ЗМ2 (теми 4-8) – опитування під час занять, поточне тестування, вирішення ситуацій, обговорення дисертаційних положень	20
Самостійна робота	30
Залік: питання, наукова доповідь за темою	30

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Комплексне навчально-методичне забезпечення, література і джерела, ілюстративні матеріали, статті у фахових виданнях, інформаційні ресурси.

14. Рекомендована література

1. Беручашвили Н.Л., Жучкова В.К. Методы комплексных физико-географических исследований: Учебник. – М.:Изд-во МГУ, 1997. – 320 с.
2. Волков Н.Г. Локальные морфоструктуры Днепровско-Донецкой впадины. – К.: Наукова думка, 1997. – 154 с.
3. Выхованец Г.В. Эоловы процесс на морском берегу. – Одесса: Астропринт, 2003. – 368 с.
4. Геренчук К.И. Тектонические закономерности в орографии и речной сети Русской равнины. – Львов: Изд-во Львов. Ун-та, 1960. – 241с.

5. Исаченко А. Г. Методы прикладных ландшафтных исследований. – Л.: Наука, 1980. – 222 с.
6. Макунина Г. С. Методы полевых физико-географических исследований. Структура и динамика ландшафта: Учеб.-метод. пособие. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1987. – 115с.
7. Палиенко В.П. Еовейшая геодинамика и ее отражение в рельефе Украины. – К.: Наукова думка, 1992. -116 с.
8. Жучкова В.К., Раковская Э.М. Методы комплексных физико-географических исследований. – М.: «Академия», 2004. – 368 с.
9. Немець К.А., Немець П.М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу. – Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2014.- 172 с.
10. Сучасна динаміка рельєфу України / В.П.Палієнко, А.В.Матоцко, М.Є.Барщевський та ін. / За ред. доктора географічних наук, професора В.П.Палієнко. – К.: Наукова думка, 2005. – 268 с.
11. Шуйский Ю.Д., Выхованец Г.В. Экзогенные процессы развития аккумулятивных берегов в северо-западной части Черного моря. – М.: Недра, 1989. – 189.
12. Шуйський Ю.Д. Типи берегів Світового океану. – Одеса: Астропринт, 2000. – 480 с.
13. Шуйський Ю.Д., Вихованець Г.В., Орган Л.В., Принципи організації стаціонарів в береговій зоні морів // Довготермінові спостереження довкілля: досвід, проблеми, перспективи / Матеріали міжнародного наукового семінару. – Львів: Вид-во ЛНУ, 219.- с.38-41.
14. Шуйский Ю.Д., Муркаклов А.Б., Гыжко Л.В. Практикум по береговедению // Методическое пособие для студентов физико-географов. – Одесса: Бахва, 2015. – 84 с.